

Svensk författningssamling

Förslag till förordning om ändring i högskoleförordningen (1993:100); – bilaga till remiss våren 2006

utfärdad den

Regeringen föreskriver i fråga om högskoleförordningen (1993:100)¹
(Ingress ej utskriven)

1 kap. Allmänna bestämmelser

4 § Med student avses i denna förordning den som är antagen till och bedriver högskoleutbildning och med doktorand en student som är antagen till och bedriver utbildning på forskarnivå, allt i den mån inte annat anges särskilt.

5 kap. Anställning som doktorand m.m.

4 §² Den som har fått utbildningsbidrag för doktorander skall efter ansökan anställas som doktorand, senast när det enligt den individuella studieplanen återstår en utbildningstid som motsvarar två års utbildning på heltid till doktorsexamen. Detta gäller dock inte, om fakultetsnämnden eller ett sådant särskilt organ som avses i 2 kap. 5 a § andra stycket tredje och fjärde meningarna högskolelagen (1992:1434) har beslutat att dra in doktorandens resurser enligt 8 kap. 10 § denna förordning eller utbildningsbidraget enligt 14 § förordningen (1995:938) om utbildningsbidrag för doktorander.

5 § När en doktorand skall anställas i andra fall än som avses i 4 § skall avseende fästas vid förmågan att tillgodogöra sig utbildningen på forskarnivå. Vid bedömningen av en sökandes förmåga skall bestämmelserna i 9 kap. 6 § tillämpas.

När en anställning som doktorand är ledig i fall som avses i första stycket skall högskolan genom annonsering eller ett därmed likvärdigt förfarande informera om detta, så att den som är intresserad av anställningen kan anmäla det till högskolan inom viss tid. Information behöver dock lämnas

¹ Förordningen omtryckt 1998:1003.

² Senaste lydelse 2002:139.

SFS

bara om anställningen helt eller delvis skall finansieras av högskolans anslag för forskning och forskarutbildning.

6 kap. Utbildningen (Utdrag ur 6 kap. i kommande författningsförslag)

Gemensamma bestämmelser för all utbildning

1 § I detta kapitel finns det bestämmelser om utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå.

Högskolepoäng

2 § Omfattningen av utbildningen skall anges i högskolepoäng där heltidsstudier under ett normalstudieår om 40 veckor motsvarar 60 högskolepoäng.

Examina

3 § Inom utbildningen får avläggas endast de examina som anges i bilaga 2 till denna förordning (examensordningen).

4 § I examensordningen anges det på vilken nivå en viss examen skall avläggas och vilka krav som skall uppfyllas för en viss examen.

Tillgodoräkande

5 § Om en student vid en högskola inom landet har gått igenom viss högskoleutbildning med godkänt resultat, har studenten rätt att tillgodoräkna sig detta för högskoleutbildning vid en annan högskola. Detta gäller dock inte om det finns en väsentlig skillnad mellan utbildningarna.

Detsamma gäller studenter som har gått igenom en viss utbildning med godkänt resultat

1. vid universitet eller annan läroanstalt för högre utbildning i Danmark, Finland, Island eller Norge eller hos den som är part i Europarådets konvention av den 11 april 1997 om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europaregionen, eller
2. vid Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap.

6 § En student har rätt att tillgodoräkna sig annan utbildning än den som avses i 5 §, om de kunskaper och färdigheter som studenten åberopar är av en sådan beskaffenhet och har en sådan omfattning att de i huvudsak svarar mot den utbildning för vilken de är avsedda att tillgodoräknas. En student får även tillgodoräknas motsvarande kunskaper och färdigheter som har förvärvats i yrkesverksamhet.

7 § Högskolan skall pröva om tidigare utbildning eller yrkesverksamhet kan godtas för tillgodoräkande.

Endast den som är student kan komma i fråga för tillgodoräkande. Även den som har gått igenom en sådan uppdragsutbildning som avses i 6 och 7 §§ förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och

högskolor kan komma i fråga för tillgodoräknande för utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

SFS

Examensbevis

8 § En student som uppfyller fordringarna för en examen skall på begäran få examensbevis av högskolan.

9 § I examensbeviset skall högskolan ange examensbenämningen. Översättningen av examensbenämningen till ett eller flera språk får anges i examensbeviset. I bilaga 2 till denna förordning (examensordningen) finns det bestämmelser om examensbenämning och om översättning av examensbenämningen.

I examensbeviset för en examen på grundnivå eller avancerad nivå skall det anges vilka kurser som ingår i examen. Om en kurs som ingår i en examen har godkänts vid en annan högskola än den som utfärdar examensbeviset, skall det anges vid vilken högskola som kursen har godkänts. Motsvarande skall gälla för en del av utbildningen till en examen på forskarnivå som har godkänts vid en annan högskola än den som utfärdar examensbeviset.

Till examensbeviset skall det fogas en bilaga som beskriver utbildningen och dess plats i utbildningssystemet. Högstskoleverket får meddela närmare föreskrifter om vad bilagan skall innehålla.

10 § Om ett examensbevis skall avse utbildning vid mer än en högskola, skall beviset utfärdas av den högskola där studenten har slutfört sin utbildning, om inte de berörda högskolorna i det enskilda fallet har kommit överens om något annat.

Kursbevis

11 § En student som har fått en kurs godkänd skall på begäran få kursbevis av högskolan.

Om kursbeviset skall avse utbildning vid mer än en högskola, skall beviset utfärdas av den högskola där studenten har slutfört kursen, om inte de berörda högskolorna i det enskilda fallet har kommit överens om något annat.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

12 § För varje kurs skall det finnas en kursplan.

13 § I kursplanen skall följande anges:

1. kursens benämning,
2. om kursen är på grundnivå eller avancerad nivå,
3. antal högskolepoäng som kursen omfattar,
4. kursens fördjupning i förhållande till examensfordringarna,
5. kursens mål,
6. det huvudsakliga innehållet i kursen,
7. den kurslitteratur och de övriga läromedel som skall användas,

8. de krav på särskilda förkunskaper och andra villkor som gäller för att bli antagen till kursen,

9. formerna för att bedöma studenternas prestationer,

10. de betygsgnader som skall användas,

11. om kursen är uppdelad i delar, och

12. om antalet tillfällen för prov eller praktik- eller motsvarande utbildningsperioder för att bli godkänd är begränsat.

I kursplanen skall det också anges när kursplanen eller en ändring av den skall börja gälla samt de övergångsbestämmelser och de övriga föreskrifter som behövs.

Utbildning på forskarnivå

14 § I varje allmän studieplan för utbildning på forskarnivå inom ett ämne skall följande anges:

1. det huvudsakliga innehållet i utbildningen och i förekommande fall den litteratur som är obligatorisk inom ämnet,

2. den huvudsakliga uppläggningsen av utbildningen,

3. de krav på förkunskaper och andra villkor utöver grundläggande behörighet som gäller för att antas till utbildningen (särskild behörighet),

4. de föreskrifter om urval som gäller vid antagning till utbildningen, inbegripet de bedömningsgrunder som skall tillämpas vid prövningen av sökandenas förmåga att tillgodogöra sig utbildningen,

5. de prov som ingår i utbildningen, och

6. i förekommande fall möjligheten att avsluta en del av utbildningen med en licentiatexamen.

9 kap. Tillträde till utbildning på forskarnivå

Grundläggande behörighet

4 § Grundläggande behörighet har den som har

1. avlagt en examen på avancerad nivå,

2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng från utbildning på avancerad nivå, eller

3. i någon annan ordning inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Fakultetsnämnden får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.

Särskild behörighet

5 § De krav på särskild behörighet som ställs skall vara helt nödvändiga för att studenten skall kunna tillgodogöra sig utbildningen.

Kraven får avse

1. kunskaper från högskoleutbildning eller motsvarande utbildning,

2. särskild yrkeserfarenhet, och

3. nödvändiga språkkunskaper eller andra villkor som betingas av utbildningen.

Urval

SFS

6 § Urval bland sökande som uppfyller kraven enligt 2 och 3 §§ skall göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig utbildningen.

Fakultetsnämnden bestämmer vilka bedömningsgrunder som skall tillämpas vid prövningen av förmågan att tillgodogöra sig utbildningen.

Det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande.

Antagningsförfarande

7 § Frågor om antagning avgörs av högskolan. Den som vill antas till utbildning på forskarnivå skall anmäla det inom den tid och i den ordning som högskolan bestämmer.

När en högskola avser att anta en eller flera doktorander skall högskolan på något lämpligt sätt informera om detta. Någon information behöver dock inte lämnas

1. inför antagning av en doktorand som skall genomgå utbildningen inom ramen för en anställning hos en annan arbetsgivare än högskolan,
2. vid antagning av en doktorand som tidigare har påbörjat sin utbildning på forskarnivå vid ett annat lärosäte, eller
3. om det finns liknande särskilda skäl.

12 kap. Överklagande

2 §³ Till överklagandenämnden för högskolan får följande beslut av en högskola överklagas, nämligen

-
9. avslag på en students begäran att få examensbevis eller kursbevis, och
-

³ Senaste lydelse 2004:289.

EXAMENSORDNING

Innehåll

I denna bilaga anges enligt vad som sägs i 6 kap. 3 och 4 §§

1. vilka examina som får avläggas på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå, och
2. vilka krav som skall uppfyllas för respektive examen (examensbeskrivning).

För examina inom Jordbruksdepartementets område finns det särskilda bestämmelser.

Gemensamma bestämmelser

Examensbenämning

En examensbenämning består av examen enligt vad som anges i denna examensordning och i förekommande fall ett för- eller efterled eller båda, som anger examens inriktning. Högskolan bestämmer vilka för- eller efterled som skall användas. För vissa examina skall, enligt vad som framgår av examensbeskrivningarna, högskolan bestämma en inriktning.

Översättning

En översättning av examensbenämningen skall återspegla examens omfattning och i förekommande fall inriktning samt på vilken nivå examen avläggs.

Högskoleverket får meddela föreskrifter om översättningen av examen till engelska. Högskolan beslutar om översättningen av examen i examensbeviset till andra språk än engelska efter samråd med Högskoleverket i fråga om den rättsliga status som en översättning av examen kan ha i andra länder.

Högskolan beslutar om översättning av de för- och efterled som högskolan använder. Högskolan skall till Högskoleverket anmäla de för- och efterled på svenska som högskolan bestämt skall användas till varje examen samt översättningen av dem till engelska.

Högskolan får också till Högskoleverket anmäla översättningen av examensbenämningar till andra språk än engelska.

EXAMINA PÅ GRUNDNIVÅ

GENERELLA EXAMINA

Högskoleexamen

Omfattning

Högskoleexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 120 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer.

Mål

Kunskap och förståelse

För högskoleexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom det huvudsakliga området för utbildningen, inbegripet kännedom om områdets vetenskapliga grund och kunskap om några tillämpliga metoder inom området.

Färdighet och förmåga

För högskoleexamen skall studenten

- visa förmåga att samla och kritiskt tolka relevant information för att formulera svar på väldefinierade frågeställningar inom det huvudsakliga området för utbildningen,
- visa förmåga att redogöra för och diskutera sitt kunnande med olika målgrupper, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta med vissa uppgifter inom det område som utbildningen avser.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För högskoleexamen skall studenten

- visa kunskap om och ha förutsättningar för att hantera etiska frågeställningar inom det huvudsakliga området för utbildningen.

Självständigt arbete (examensarbete)

För högskoleexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) inom det huvudsakliga området för utbildningen.

Övrigt

SFS

För högskoleexamen med en viss inriktning skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Kandidatexamen

Omfattning

Kandidatexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer, varav minst 90 högskolepoäng skall avse fördjupning inom det huvudsakliga området för utbildningen.

Mål

Kunskap och förståelse

För kandidatexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom det huvudsakliga området för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor.

Färdighet och förmåga

För kandidatexamen skall studenten

- visa förmåga att samla och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt genomföra uppgifter inom givna tidsramar,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika målgrupper, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För kandidatexamen skall studenten

- visa förmåga att inom det huvudsakliga området för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter,
- visa insikt om kunskapens roll i samhället och om människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För kandidatexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng inom det huvudsakliga området för utbildningen.

SFS

Övrigt

För kandidatexamen med en viss inriktning skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

KONSTNÄRLIGA EXAMINA

Konstnärlig högskoleexamen

Omfattning

Konstnärlig högskoleexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 120 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer.

Mål

Kunskap och förståelse

För konstnärlig högskoleexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom det huvudsakliga området för utbildningen, inbegripet kännedom om områdets praktiska och teoretiska grund, samt kunskap om och erfarenhet av metod och processer inom området.

Färdighet och förmåga

För konstnärlig högskoleexamen skall studenten

- visa förmåga att skapa, förverkliga och uttrycka egna konstnärliga idéer och genomföra konstnärliga uppgifter inom givna tidsramar inom det huvudsakliga området för utbildningen,
- visa förmåga att beskriva, analysera och tolka form, teknik och innehåll inom det huvudsakliga området för utbildningen,
- visa förmåga att redogöra för och diskutera sitt kunnande med olika målgrupper, och
- visa sådan färdighet och kunskap som fordras för att självständigt verka i arbetslivet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För konstnärlig högskoleexamen skall studenten

- visa kunskap om och ha förutsättningar för att hantera etiska frågeställningar inom det huvudsakliga området för utbildningen.

Självständigt arbete (examensarbete)

För konstnärlig högskoleexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) inom det huvudsakliga området för utbildningen.

Övrigt

För konstnärlig högskoleexamen med en viss inriktning skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Konstnärlig kandidatexamen***Omfattning***

Konstnärlig kandidatexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer.

Mål***Kunskap och förståelse***

För konstnärlig kandidatexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom det huvudsakliga området för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets praktiska och teoretiska grund, kunskap om och erfarenhet av metod och processer samt fördjupning inom området.

Färdighet och förmåga

För konstnärlig kandidatexamen skall studenten

- visa förmåga att beskriva, analysera och tolka form, teknik och innehåll samt kritiskt reflektera över sitt eget och andras konstnärliga förhållningssätt inom det huvudsakliga området för utbildningen,
- visa förmåga att självständigt skapa, förverkliga och uttrycka egna idéer, identifiera, formulera och lösa konstnärliga och gestaltningmässiga problem samt genomföra uppgifter inom givna tidsramar inom det område som utbildningen avser,
- visa förmåga att muntligt och skriftlig eller på annat sätt redogöra för och diskutera sin verksamhet och konstnärliga frågeställningar med olika målgrupper, och
- visa sådan färdighet och kunskap som fordras för att självständigt verka i arbetslivet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För konstnärlig kandidatexamen skall studenten

- visa förmåga att inom det huvudsakliga området för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta konstnärliga, samhälleliga och etiska aspekter,
- visa förståelse för konstens roll i samhället, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För konstnärlig kandidatexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng inom det huvudsakliga området för utbildningen.

Övrigt

För konstnärlig kandidatexamen med en viss inriktning skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

YRKESEXAMINA

Arbetsterapeutexamen

Omfattning

Arbetsterapeutexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

För arbetsterapeutexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som arbetsterapeut.

Kunskap och förståelse

För arbetsterapeutexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap om förhållanden i samhället som påverkar individers och grupper hälsa, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För arbetsterapeutexamen skall studenten

- visa färdighet i arbetsterapeutiska åtgärder som förebygger, förbättrar och kompenserar nedsatt aktivitetsförmåga,

SFS

- visa förmåga att genomföra miljöinriktade åtgärder både på individ- och samhällsnivå,
- visa förmåga att genomföra handledande, arbetsledande och konsultativa uppgifter,
- visa förmåga att integrera och använda kunskap för att hantera komplexa situationer, företeelser och frågeställningar utifrån individens behov,
- visa förmåga att initiera och medverka i hälsofrämjande arbete,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera åtgärder och behandlingsresultat med berörda parter samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information, samt diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För arbetsterapeutexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att, med helhetssyn på människan, göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För arbetsterapeutexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För arbetsterapeutexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Audionomexamen

Omfattning

Audionomexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

För audionomexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som audionom.

SFS

Kunskap och förståelse

För audionomexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap om hörselhälsans betydelse för individens personlighet och sociala situation samt om faktorer som påverkar hörselhälsan, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För audionomexamen skall studenten

- visa förmåga att genomföra och tolka hörselutredningar,
- visa förmåga att initiera och delta i hörselfrämjande hälsovård och förebyggande åtgärder i avsikt att förhindra uppkomst av hörselskador,
- visa förmåga att utifrån individens behov och förutsättningar bedöma, planera, genomföra och utvärdera habiliterings- och rehabiliteringsprogram,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera åtgärder och behandlingsresultat med berörda parter samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För audionomexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att, med helhetssyn på människan, göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För audionomexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För audionomexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Biomedicinsk analytikerexamen

Omfattning

Biomedicinsk analytikerexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

För biomedicinsk analytikerexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som biomedicinsk analytiker.

Kunskap och förståelse

För biomedicinsk analytikerexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap om tillämpliga metoder inom området samt om kvalitetssäkring, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För biomedicinsk analytikerexamen skall studenten

- visa förmåga att självständigt planera och genomföra analyser och undersökningar,
- visa förmåga att utveckla, använda och utvärdera biomedicinska laboratoriemetoder,
- visa förmåga att samla, bearbeta och kritiskt tolka analysresultat, uppmärksamma och hantera avvikelser samt muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera analysresultat med berörda parter, och
- visa förmåga att informera om och diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För biomedicinsk analytikerexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att, med helhetssyn på människan, göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,

- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

SFS

Självständigt arbete (examensarbete)

För biomedicinsk analytikerexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För biomedicinsk analytikerexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Brandingenjörsexamen

Omfattning

Brandingenjörsexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 210 högskolepoäng.

Mål

Kunskap och förståelse

För brandingenjörsexamen skall studenten

- visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som brandingenjör,
- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och dess beprövade erfarenhet samt kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa fördjupad kunskap inom det brandtekniska området och relevant kunskap i matematik och naturvetenskap.

Färdighet och förmåga

För brandingenjörsexamen skall studenten

- visa förmåga att självständigt och kritiskt utnyttja och utveckla metoder och tekniker avseende byggnadstekniskt brandskydd, samhällsplanering, risk- och krishantering samt räddningstjänst,
- visa förmåga att förebygga olyckor och skador och att upprätta underlag för effektiva insatser inom räddningstjänst,
- visa förmåga att med helhetssyn självständigt och kreativt identifiera, formulera och hantera komplexa frågeställningar samt analysera och utvärdera olika tekniska lösningar,

SFS

- visa förmåga att planera och med adekvata metoder genomföra uppgifter inom givna ramar,
- visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap samt visa förmåga att modellera, simulera, förutsäga och utvärdera skeenden med utgångspunkt i relevant information,
- visa förmåga att utforma och hantera processer och system med hänsyn till människors förutsättningar och behov och samhällets mål för hållbar utveckling, och
- visa förmåga att muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser, och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa, i dialog med olika målgrupper.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För brandingenjörsexamen skall studenten

- visa förmåga att göra bedömningar, med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter,
- visa insikt i brandteknikens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för dess nyttjande, inbegripet sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter,
- visa förmåga till och insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan i grupper med olika sammansättning, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För brandingenjörsexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För brandingenjörsexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Dietistexamen

Omfattning

Dietistexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

För dietistexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som dietist.

Kunskap och förståelse

För dietistexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För dietistexamen skall studenten

- visa förmåga att i samverkan med patienten undersöka och bedöma näringsintag, näringsstillstånd och näringsbehov,
- visa förmåga att planera och hantera nutritionsbehov för olika grupper i samhället samt förmåga att utbilda och informera om kost och hälsa,
- visa förmåga att förebygga, utreda, bedöma, behandla och utvärdera kost- och nutritionsrelaterade problem, symptom och sjukdomar,
- visa förmåga att initiera, utveckla, använda och utvärdera nya metoder inom området,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera vidtagna åtgärder och behandlingsresultat med berörda parter samt att i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information, samt diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För dietistexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att, med helhetssyn på människan, göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För dietistexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För dietistexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Folkhögskolläraryxamen

Omfattning

Folkhögskolläraryxamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 60 högskolepoäng.

Mål

Kunskap och förståelse

För folkhögskolläraryxamen skall studenten

- visa sådan kunskap och förmåga som behövs för att självständigt arbeta som lärare i folkhögskolan eller som ledare i annat folkbildningsarbete,
- visa sådan kunskap som behövs för att förverkliga målen för verksamheten och medverka i utvecklingen av denna, och
- visa kunskap om statens, folkhögskolans och folkbildningsorganisationernas mål för folkbildningen samt ett helhetsperspektiv på folkbildningens uppgifter.

Färdighet och förmåga

För folkhögskolläraryxamen skall studenten

- visa förmåga att leda och undervisa, att inspirera till självständiga studier och att stödja individers och grupperns planering av sina studier,
- visa förmåga till samarbete och lagarbete samt kommunikationsfärdigheter och förmåga att använda praktiskt-estetiska uttrycksmedel, och
- visa förmåga att använda informationsteknik i den pedagogiska verksamheten och inse betydelsen av olika mediers roll för denna.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För folkhögskolläraryxamen skall studenten

- visa förmåga att inom yrkesområdet göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För folkhögskolläraryxamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete).

Övrigt

För folkhögskolläraryxamen skall studenten ha fullgjort handledd praktik.

Folkhögskolläraryxamen kan utfärdas med inriktning mot folkhögskola eller med inriktning mot studieförbund.

SFS

För folkhögskolläraryxamen med en viss inriktning skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Högskoleingenjörsexamen

Omfattning

Högskoleingenjörsexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

Kunskap och förståelse

För högskoleingenjörsexamen skall studenten

- visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som högskoleingenjör,
- visa kunskap om det valda teknikområdets vetenskapliga grund och dess beprövade erfarenhet samt kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa brett kunnande inom det valda teknikområdet och relevant kunskap i matematik och naturvetenskap.

Färdighet och förmåga

För högskoleingenjörsexamen skall studenten

- visa förmåga att med helhetsyn självständigt och kreativt identifiera, formulera och hantera frågeställningar och analysera och utvärdera olika tekniska lösningar,
- visa förmåga att planera och med adekvata metoder genomföra uppgifter inom givna ramar,
- visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap samt visa förmåga att modellera, simulera, förutsäga och utvärdera skeenden med utgångspunkt i relevant information,
- visa förmåga att utforma och hantera produkter, processer och system med hänsyn till människors förutsättningar och behov och samhällets mål för hållbar utveckling, och
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika målgrupper.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För högskoleingenjörsexamen skall studenten

- visa förmåga att göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter,

- visa insikt i teknikens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för dess nyttjande, inbegripet sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter,
- visa förmåga till och insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan i grupper med olika sammansättning, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För högskoleingenjörsexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För högskoleingenjörsexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Optikerexamen

Omfattning

Optikerexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

För optikerexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som optiker.

Kunskap och förståelse

För optikerexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För optikerexamen skall studenten

- visa förmåga att genomföra synundersökning, färdigställa, tillhandahålla eller lämna ut optiska synhjälpmedel samt vid behov hänvisa patienten vidare till hälso- och sjukvården,
- visa förmåga att medverka vid optometrisk rehabilitering och rehabilitering inom hälso- och sjukvården,

- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera bedömningar och vidtagna åtgärder med berörda parter, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

SFS

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För optikerexamen skall studenten

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För optikerexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För optikerexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Ortopedingenjörsexamen

Omfattning

Ortopedingenjörsexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

För ortopedingenjörsexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som ortopedingenjör.

Kunskap och förståelse

För ortopedingenjörsexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, samt kunskap om sambandet

SFS

mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,

- visa kunskap om relevanta metoder inom området, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För ortopedingenjörsexamen skall studenten

- visa förmåga att genomföra åtgärder utifrån den ortopedtekniska processen och verka som teknisk specialist inom hela habiliterings- och rehabiliteringsområdet,
- visa förmåga att medverka i förebyggande arbete samt att genomföra erforderlig kvalitetssäkring av utrustning, arbetsmetoder och produkter,
- visa förmåga att initiera, utveckla och använda nya metoder inom området,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera åtgärder och behandlingsresultat med berörda parter samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För ortopedingenjörsexamen skall studenten

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att, med helhetssyn på människan, göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För ortopedingenjörsexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För ortopedingenjörsexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Receptarieexamen

Omfattning

SFS

Receptarieexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

För receptarieexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som receptarie.

Kunskap och förståelse

För receptarieexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap om läkemedelsinformation, läkemedelsrådgivning och läkemedelsutvärdering för att därigenom bidra till en rationell och optimal läkemedelsanvändning,
- visa kännedom om utveckling av läkemedelsanvändning i ett internationellt perspektiv, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För receptarieexamen skall studenten

- visa förmåga att tillämpa vetenskaplig dokumentation samt kritiskt tolka relevant information för att kunna analysera och lösa läkemedelsrelaterade problem,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt informera om läkemedel och dess användning, och
- visa förmåga att informera om och diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För receptarieexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att verka inom såväl läkemedelsområdet som hälso- och sjukvårdsområdet med ett etiskt förhållningssätt och en helhetssyn på människan, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

SFS

För receptarieexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För receptarieexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Röntgensjuksköterskeexamen

Omfattning

Röntgensjuksköterskeexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

För röntgensjuksköterskeexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som röntgensjuksköterska.

Kunskap och förståelse

För röntgensjuksköterskeexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap i planering, ledning och samordning av vårdarbetet, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För röntgensjuksköterskeexamen skall studenten

- visa förmåga att självständigt och i samverkan med patienten planera och genomföra undersökningar och behandlingar utifrån patientens behov och förutsättningar,
- visa förmåga att medverka till att all bestrålning av patienten skall vara optimerad med avseende på stråldoser samt att strålskyddsföreskrifter följs i enlighet med relevanta författningar,
- visa förmåga att hantera läkemedel på ett adekvat sätt samt kunna informera patienten om dess effekter och biverkningar,
- visa förmåga att integrera och använda kunskap för att hantera komplexa situationer,
- visa förmåga att initiera, utveckla och genomföra metodförbättring och kvalitetssäkring,
- visa förmåga att undervisa olika målgrupper samt att genomföra handledande, arbetsledande och konsultativa uppgifter,

- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera åtgärder och behandlingsresultat med berörda parter samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa, och
- visa förmåga att bearbeta, kritiskt tolka och bedöma resultat samt att informera om och diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För röntgensjuksköterskeexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper inom vården, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För röntgensjuksköterskeexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För röntgensjuksköterskeexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Sjukgymnastexamen

Omfattning

Sjukgymnastexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

För sjukgymnastexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som sjukgymnast.

Kunskap och förståelse

För sjukgymnastexamen skall studenten

SFS

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap om förhållanden i samhället som påverkar individers och grupperns hälsa, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För sjukgymnastexamen skall studenten

- visa färdighet i sjukgymnastiska åtgärder samt förmåga att initiera och medverka i hälsofrämjande, behandlande, habiliterande och rehabiliterande arbete på individ-, grupp- eller samhällsnivå,
- visa förmåga att genomföra vägledande, arbetsledande och konsultativa uppgifter,
- visa förmåga att integrera och använda kunskap för att hantera komplexa situationer, företeelser och frågeställningar utifrån individers och grupperns behov,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera åtgärder och behandlingsresultat med berörda parter samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För sjukgymnastexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att, med helhetssyn på människan, göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot klienter och andra målgrupper,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För sjukgymnastexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För sjukgymnastexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

SFS

Sjuksköterskeexamen

Omfattning

Sjuksköterskeexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

För sjuksköterskeexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som sjuksköterska.

Kunskap och förståelse

För sjuksköterskeexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap i planering, ledning och samordning av vårdarbetet,
- visa kunskap om förhållanden i samhället som påverkar barns, kvinnors och mäns hälsa, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För sjuksköterskeexamen skall studenten

- visa förmåga att självständigt och i samverkan med patienten ge vård och behandling utifrån patientens behov och förutsättningar,
- visa förmåga att hantera läkemedel på ett adekvat sätt samt kunna informera patienten om dess effekter och biverkningar,
- visa förmåga att integrera och använda kunskap för att hantera komplexa situationer,
- visa förmåga att initiera, utveckla och genomföra metodförbättring och kvalitetssäkring,
- visa förmåga att undervisa olika målgrupper samt att genomföra handledande, arbetsledande och konsultativa uppgifter,
- visa förmåga att identifiera behov av och genomföra hälsofrämjande och förebyggande arbete,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera åtgärder och behandlingsresultat med berörda parter samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt att diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

SFS

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För sjuksköterskeexamen skall studenten

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper inom vården, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För sjuksköterskeexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För sjuksköterskeexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Sjöingenjörsexamen

Omfattning

Sjöingenjörsexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

För sjöingenjörsexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga, som krävs för att fullgöra den praktik som fordras för behörighet som sjöingenjör.

Kunskap och förståelse

För sjöingenjörsexamen skall studenten

- visa kunskap om det valda områdets vetenskapliga grund och dess beprövade erfarenhet samt kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa sådant brett sjöfartstekniskt kunnande som krävs för att i ledande befattning svara för drift och underhåll av fartygs maskineri och eltekniska utrustning samt för brandsäkerheten.

Färdighet och förmåga

För sjöingenjörsexamen skall studenten

- visa förmåga att planera och med adekvata metoder inom givna ramar genomföra uppgifter samt förmåga att i all operativ verksamhet iaktta och verkställa för sjösäkerheten lämpliga åtgärder,
- visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap samt visa förmåga att modellera, simulera, förutsäga och utvärdera skeenden med utgångspunkt i relevant information,
- visa förmåga att hantera produkter, processer och arbetsmiljö med hänsyn till människors förutsättningar och behov samt till samhällets mål för hållbar utveckling, och
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika målgrupper.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För sjöingenjörsexamen skall studenten

- visa förmåga att inom sjöfartsområdet göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter,
- visa insikt i teknikens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för dess nyttjande, inbegripet sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter,
- visa insikt om och förmåga till såväl sjösäkerhetsmässigt tänkande som lagarbete och samverkan i grupper med olika sammansättning, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För sjöingenjörsexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

Utbildning som leder till sjöingenjörsexamen skall uppfylla de krav som ställs i den internationella konventionen om utbildning, träning, certifiering och vakthållning för sjöfolk 1978, i dess ändrade lydelse (STCW-konventionen). Dessa krav skall ses som minimikrav.

För sjöingenjörsexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Sjökaptensexamen

Omfattning

Sjökaptensexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

För sjökaptensexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga, som krävs för att fullgöra den praktik som fordras för behörighet som sjökaptän.

Kunskap och förståelse

För sjökaptensexamen skall studenten

- visa kunskap om det valda områdets vetenskapliga grund och dess beprövade erfarenhet samt kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa sådant brett sjöfartstekniskt kunnande som krävs för att i ledande befattning operativt kunna ha hand om besättning, fartyg och last.

Färdighet och förmåga

För sjökaptensexamen skall studenten

- visa förmåga att planera och med adekvata metoder inom givna ramar genomföra uppgifter, särskilt avseende sjösäkerhetsåtgärder, samt förmåga att i all operativ verksamhet iakttä och verkställa för sjösäkerheten lämpliga åtgärder,
- visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap samt visa förmåga att modellera, simulera, förutsäga och utvärdera skeenden med utgångspunkt i relevant information,
- visa förmåga att hantera produkter, processer och arbetsmiljö med hänsyn till människors förutsättningar och behov samt till samhällets mål för hållbar utveckling, och
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika målgrupper.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För sjökaptensexamen skall studenten

- visa förmåga att inom sjöfartsområdet göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter,
- visa insikt i teknikens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för dess nyttjande, inbegripet sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter,
- visa insikt om och förmåga till såväl sjösäkerhetsmässigt tänkande som lagarbete och samverkan i grupper med olika sammansättning, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För sjökaptensexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

Utbildning som leder till sjökaptensexamen skall uppfylla de krav som ställs i den internationella konventionen om utbildning, träning, certifiering och vakthållning för sjöfolk 1978, i dess ändrade lydelse (STCW-konventionen). Dessa krav skall ses som minimikrav.

För sjökaptensexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Socionomexamen

Omfattning

Socionomexamen uppnås efter att studenten har fullgjort kursfordringar om 210 högskolepoäng.

Mål

Kunskap och förståelse

För socionomexamen skall studenten

- visa sådan kunskap och förmåga som krävs för självständigt socialt arbete på individ-, grupp- och samhällsnivå,
- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund samt kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa kunskap om och förståelse för samspelet mellan individers och grupper sociala situation, levnadsvillkor, fysiska och psykiska hälsa samt funktionsförmåga i förhållande till samhälleliga och andra bakomliggande faktorer,
- visa kunskap om ledning av socialt arbete, och
- visa kunskap om och förståelse för barns behov och sådana samhälls- och familjeförhållanden som påverkar kvinnors och mäns livsbetingelser.

Färdighet och förmåga

För socionomexamen skall studenten

- visa sådan färdighet och förmåga som krävs för att utveckla och genomföra förebyggande socialt arbete och socialt förändringsarbete på olika nivåer i samhället,
- visa förmåga att tillämpa relevanta författningar i synnerhet inom det sociala området,
- visa förmåga att förstå, utreda och analysera sociala processer och problem, och
- visa förmåga att identifiera, strukturera, utreda och utvärdera insatser på individ-, grupp- och samhällsnivå.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För socionomexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,

SFS

- visa förmåga att med helhetssyn på människan göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt bemötande och förhållningssätt gentemot brukare,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För socionomexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För socionomexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Studie- och yrkesvägledarexamen

Omfattning

Studie- och yrkesvägledarexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

Kunskap och förståelse

För studie- och yrkesvägledarexamen skall studenten

- visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som studie- och yrkesvägledare inom det offentliga skolväsendet,
- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund, kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa insikt i barns, ungdomars och vuxnas utveckling och lärande samt om individers och grupper val och socialisation i ett perspektiv av livslångt lärande,
- visa kunskap om utbildning, arbetsliv och samhällsutveckling samt samspelet dem emellan, och
- visa insikt om betydelsen av könsskillnader i studie- och yrkesvalssituationen samt på arbetsmarknaden.

Färdighet och förmåga

För studie- och yrkesvägledarexamen skall studenten

- visa förmåga att bidra till att förverkliga målen för det offentliga skolväsendet,
- visa förmåga att analysera och förstå individers och grupper studier- och yrkesval samt utifrån denna förmåga identifiera deras behov av stöd och utveckling,
- visa förmåga att tillämpa olika teorier och metoder för vägledning utifrån individers och grupper behov,
- visa förmåga att inom det offentliga skolväsendet stödja övrig personal i deras studie- och yrkesorienterande insatser,
- visa förmåga att i samarbete med andra planera och utveckla stödinsatser för människor med särskilda svårigheter och behov för att underlätta inträde till studier och arbetsmarknad,
- visa förmåga att samla och kritiskt tolka information för att informera och vägleda ungdomar och vuxna inför framtida studier och arbete,
- visa förmåga att skapa och utveckla kontakter med olika intressenter i samhället av betydelse för verksamheten, och
- visa förmåga att såväl muntligt som skriftligt diskutera nya fakta inom studie- och yrkesvägledningsområdet med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För studie- och yrkesvägledarexamen skall studenten

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att inom området studie- och yrkesvägledning göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För studie- och yrkesvägledarexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För studie- och yrkesvägledarexamen skall studenten ha fullgjort handledd praktik.

För studie- och yrkesvägledarexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Tandhygienistexamen

Omfattning

Tandhygienistexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 120 högskolepoäng.

Mål

För tandhygienistexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som tandhygienist.

Kunskap och förståelse

För tandhygienistexamen skall studenten

- visa kännedom om områdets vetenskapliga grund och om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa kunskap om och förståelse för munhållans betydelse för det allmänna välbefinnandet och allmäntillståndets inverkan på munhälsan, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För tandhygienistexamen skall studenten

- visa förmåga att initiera och genomföra hälsofrämjande och förebyggande arbete inom tandvården för såväl enskilda som grupper av patienter,
- visa förmåga att självständigt svara för regelbundna undersökningar av munstatus samt att utreda och analysera behov av munhälsovårdande insatser,
- visa förmåga att genomföra och utvärdera insatta åtgärder samt att i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt att förmedla sin kunskap till olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För tandhygienistexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt och därmed värna om och respektera patientens behov,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För tandhygienistexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete).

Övrigt

SFS

För tandhygienistexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Tandteknikerexamen

Omfattning

Tandteknikerexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

Kunskap och förståelse

För tandteknikerexamen skall studenten

- visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som tandtekniker,
- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund samt kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa kunskap om relevanta metoder inom området och om odontologiska behandlingsprinciper, och
- visa kunskap om och förståelse för produkter och material som används inom tandvården och deras påverkan såväl i munhålan som på miljön.

Färdighet och förmåga

För tandteknikerexamen skall studenten

- visa sådan färdighet och förmåga som krävs för att framställa olika typer av tandtekniska arbeten som används inom tandvården,
- visa förmåga att bedöma och utvärdera kvaliteten på tandtekniska arbeten, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information och att diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För tandteknikerexamen skall studenten

- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt och därmed värna om och respektera patientens behov,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

SFS

För tandteknikerexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För tandteknikerexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

EXAMINA PÅ AVANCERAD NIVÅ

GENERELLA EXAMINA

Magisterexamen

Omfattning

Magisterexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 60 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer, varav minst 30 högskolepoäng skall avse fördjupning inom det huvudsakliga området för utbildningen. Därtill ställs krav på avlagd kandidatexamen, konstnärlig kandidatexamen, yrkesexamen om minst 180 högskolepoäng eller motsvarande utländsk examen.

Undantag från kravet på en tidigare examen får göras för en student som antagits till utbildningen till magisterexamen utan att ha haft grundläggande behörighet i form av en examen på grundnivå, som omfattar minst 180 högskolepoäng, eller motsvarande utländsk examen.

Mål

Kunskap och förståelse

För magisterexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom det huvudsakliga området för utbildningen, inbegripet såväl överblick över området som fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och

- visa fördjupad metodkunskap inom det huvudsakliga området för utbildningen.

Färdighet och förmåga

För magisterexamen skall studenten

- visa förmåga att integrera kunskap samt att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer, även med utgångspunkt i begränsad information,

- visa förmåga att självständigt identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med olika målgrupper, och
- visa sådan färdighet som fordras för att delta i forsknings- och utvecklingsarbete eller arbeta i andra kvalificerade sammanhang.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För magisterexamen skall studenten

- visa förmåga att inom det huvudsakliga området för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Självständigt arbete (examensarbete)

För magisterexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng inom det huvudsakliga området för utbildningen.

Övrigt

För magisterexamen med en viss inriktning skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Masterexamen

Omfattning

Masterexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 120 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer, varav minst 60 högskolepoäng skall avse fördjupning inom det huvudsakliga området för utbildningen. Därtill ställs krav på avlagd kandidatexamen, konstnärlig kandidatexamen, yrkesexamen om minst 180 högskolepoäng eller motsvarande utländsk examen.

Undantag från kravet på en tidigare examen får göras för en student som antagits till utbildningen till masterexamen utan att ha haft grundläggande behörighet i form av en examen på grundnivå, som omfattar minst 180 högskolepoäng, eller motsvarande utländsk examen.

Mål

Kunskap och förståelse

För masterexamen skall studenten

- visa kunskap om och förståelse inom det huvudsakliga området för utbildningen, inbegripet såväl brett kunnande inom området som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa fördjupad metodkunskap inom det huvudsakliga området för utbildningen.

Färdighet och förmåga

För masterexamen skall studenten

- visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap samt att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer, även med utgångspunkt i begränsad information,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt visa förmåga att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som i internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med olika målgrupper, och
- visa sådan färdighet som fordras för att delta i forsknings- och utvecklingsarbete eller självständigt arbeta i andra kvalificerade sammanhang.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För masterexamen skall studenten

- visa förmåga att inom det huvudsakliga området för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Självständigt arbete (examensarbete)

För masterexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng inom det huvudsakliga området för utbildningen. Om studenten inom ramen för kursfordringarna för en examen på avancerad nivå eller motsvarande utländsk examen redan har fullgjort ett examensarbete om minst 15 högskolepoäng, skall examensarbetet omfatta minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

SFS

För masterexamen med en viss inriktning skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

KONSTNÄRLIGA EXAMINA

Konstnärlig magisterexamen

Omfattning

Konstnärlig magisterexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 60 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer. Därtill ställs krav på avlagd kandidatexamen, konstnärlig kandidatexamen, yrkesexamen om minst 180 högskolepoäng eller motsvarande utländsk examen.

Undantag från kravet på en tidigare examen får göras för en student som antagits till utbildningen till konstnärlig magisterexamen utan att ha haft grundläggande behörighet i form av en examen på grundnivå, som omfattar minst 180 högskolepoäng, eller motsvarande utländsk examen.

Mål

Kunskap och förståelse

För konstnärlig magisterexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom det huvudsakliga området för utbildningen, inbegripet såväl överblick över området som fördjupade kunskaper inom delar av området samt insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa fördjupad eller breddad kunskap om och erfarenhet av metod och processer inom det huvudsakliga området för utbildningen.

Färdighet och förmåga

För konstnärlig magisterexamen skall studenten

- visa förmåga att självständigt beskriva, analysera och tolka form, teknik och innehåll samt kritiskt reflektera över sitt eget och andras konstnärliga förhållningssätt inom området,
- visa förmåga att med ett personligt uttryck skapa och förverkliga egna idéer, självständigt identifiera, formulera och lösa konstnärliga och gestaltningmässiga problem samt planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade konstnärliga uppgifter på en hög nivå inom givna tidsramar,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt eller på annat sätt klart redogöra för och diskutera sin verksamhet och konstnärliga frågeställningar i dialog med olika målgrupper, och

SFS

- visa sådan färdighet och kunskap som fordras för att självständigt verka i arbetslivet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För konstnärlig magisterexamen skall studenten

- visa förmåga att inom det huvudsakliga området för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta konstnärliga, samhälleliga och etiska aspekter,
- visa insikt om konstens roll i samhället, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Självständigt arbete (examensarbete)

För konstnärlig magisterexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng inom det huvudsakliga området för utbildningen.

Övrigt

För konstnärlig magisterexamen med en viss inriktning skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Konstnärlig masterexamen

Omfattning

Konstnärlig masterexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 120 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer. Därtill ställs krav på avlagd kandidatexamen, konstnärlig kandidatexamen, yrkesexamen om minst 180 högskolepoäng eller motsvarande utländsk examen.

Undantag från kravet på tidigare examen får göras för en student som antagits till utbildningen till en konstnärlig masterexamen utan att ha haft grundläggande behörighet i form av en examen på grundnivå, som omfattar minst 180 högskolepoäng, eller motsvarande utländsk examen.

Mål

Kunskap och förståelse

För konstnärlig masterexamen skall studenten

- visa kunskap om och förståelse inom det huvudsakliga området för utbildningen, inbegripet såväl brett kunnande inom området som väsentligt fördjupade kunskaper inom delar av området samt fördjupad insikt i aktuell forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa förtrogenhet med metod och processer för att hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer inom området.

Färdighet och förmåga

För konstnärlig masterexamen skall studenten

- visa förmåga att självständigt och kreativt kunna formulera nya frågor och bidra till kunskapsutvecklingen, lösa mer avancerade problem, utveckla nya och egna uttryckssätt samt kritiskt reflektera över sitt eget och andras konstnärliga förhållningssätt inom området,
- visa förmåga att med ett utvecklat personligt uttryck skapa och förverkliga egna konstnärliga idéer, självständigt identifiera, formulera och lösa konstnärliga och gestaltningsmässiga problem samt planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade konstnärliga uppgifter på en hög nivå inom givna tidsramar,
- visa förmåga att såväl i nationella som internationella sammanhang, muntligt och skriftligt eller på annat sätt klart redogöra för och diskutera sin verksamhet och konstnärliga frågeställningar i dialog med olika målgrupper, och
- visa sådan färdighet och kunskap som fordras för att självständigt verka i arbetslivet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För konstnärlig masterexamen skall studenten

- visa förmåga att inom det huvudsakliga området för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta konstnärliga, samhälleliga och etiska aspekter,
- visa insikt om konstens roll i samhället, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Självständigt arbete (examensarbete)

För konstnärlig masterexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng inom det huvudsakliga området för utbildningen. Om studenten inom ramen för kursfordringarna för en konstnärlig examen på avancerad nivå eller motsvarande utländsk examen har fullgjort ett sådant arbete om minst 15 högskolepoäng, skall examensarbetet omfatta minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För konstnärlig masterexamen med en viss inriktning skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

YRKESEXAMINA

Apotekarexamen

Omfattning

Apotekarexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 300 högskolepoäng.

Mål

För apotekarexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som apotekare.

Kunskap och förståelse

För apotekarexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa fördjupad kunskap om läkemedlens sammansättning, framställning, funktion och användning,
- visa fördjupad kunskap om läkemedelsinformation, läkemedelsrådgivning och läkemedelsutvärdering för att därigenom bidra till en rationell och optimal läkemedelsanvändning,
- visa kunskap om utveckling av läkemedelsanvändning i ett internationellt perspektiv, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För apotekarexamen skall studenten

- visa fördjupad förmåga att tillämpa vetenskaplig dokumentation samt kritiskt och självständigt tolka relevant information för att kunna analysera och lösa problem,
- visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap samt analysera och bedöma komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa fördjupad förmåga att självständigt identifiera, analysera och lösa kvalificerade läkemedelsrelaterade frågeställningar samt att utvärdera detta arbete och därigenom bidra till utveckling av yrket och verksamheten, och
- visa förmåga att i både nationella och internationella och sammanhang muntligt och skriftligt informera olika målgrupper om läkemedel och dess användning.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För apotekarexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att verka inom såväl läkemedelsområdet som hälso- och sjukvården med en helhetssyn på människan och ett etiskt förhållningssätt, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt,

- visa förmåga att identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För apotekarexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete om minst 30 högskolepoäng.

Övrigt

För apotekarexamen skall studenten ha fullgjort sex månaders apotekspraktik.

För apotekarexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Arkitektexamen

Omfattning

Arkitektexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 300 högskolepoäng.

Mål

Kunskaper och förståelse

För arkitektexamen skall studenten

- visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som arkitekt,
- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i relevant forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa såväl brett kunnande och förståelse av arkitekturens teori och historia som fördjupad kunskap om arkitektonisk gestaltning och planering och de processer, metoder och författningar som påverkar denna.

Färdighet och förmåga

För arkitektexamen skall studenten

- visa förmåga att med helhetssyn planera, utforma, vårda och förnya bebyggelsemiljöer och byggnader, med hänsyn till samhällets mål för hållbar utveckling,
- visa förmåga att med adekvat arkitektonisk metod och syntes, kritiskt, självständigt och kreativt genomföra kvalificerade och skapande uppgifter inom givna ramar inom arkitekturens och samhällsbyggandets område,
- visa förmåga att tillämpa kunskap om fysikaliska förhållanden och tekniska principer för förändringar av byggnadsverk, och

- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang i bild och modell, muntligt, skriftligt och på annat sätt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa, i dialog med olika målgrupper.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För arkitektexamen skall studenten

- visa förmåga att med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter relatera sitt arbete till samhällets och till alla människors olika behov, liksom till samspelet mellan människor och den fysiska livsmiljön,
- visa förutsättningar att basera sitt arbete på kravet på långsiktiga och funktionella lösningar av hög kvalitet och med god gestaltning,
- visa insikt om och förmåga till lagarbete och samverkan i grupper med olika sammansättning, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För arkitektexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng.

Övrigt

För arkitektexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Barnmorskeexamen

Omfattning

Barnmorskeexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 90 högskolepoäng. Därtill ställs krav på av Socialstyrelsen utfärdad legitimation som sjuksköterska.

Mål

För barnmorskeexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som barnmorska.

Kunskap och förståelse

För barnmorskeexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap om sådana förhållanden i samhället som påverkar kvinnors och mäns hälsa,

- visa fördjupade kunskaper i planering, ledning och samordning av vårdarbetet, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

SFS

Färdighet och förmåga

För barnmorskeexamen skall studenten

- visa fördjupad förmåga att självständigt och i samverkan med patienten planera och genomföra undersökningar och behandlingar utifrån patientens behov och förutsättningar,
- visa förmåga att hantera läkemedel på ett adekvat sätt samt kunna informera om dess effekter och biverkningar,
- visa förmåga att självständigt initiera och genomföra hälsofrämjande och förebyggande arbete,
- visa förmåga att integrera kunskap samt analysera, bedöma och hantera komplexa frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att undervisa olika målgrupper samt att genomföra handledande, arbetsledande och konsultativa uppgifter,
- visa förmåga att initiera och genomföra kvalitets- och förbättringsarbete,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt självständigt redogöra för och diskutera åtgärder och behandlingsresultat med berörda parter samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För barnmorskeexamen skall studenten

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att, med helhetssyn på människan, göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper inom vården, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För barnmorskeexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För barnmorskeexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Civilingenjörsexamen

Omfattning

Civilingenjörsexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 300 högskolepoäng.

Mål

Kunskap och förståelse

För civilingenjörsexamen skall studenten

- visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som civilingenjör,
- visa kunskap om det valda teknikområdets vetenskapliga grund och dess beprövade erfarenhet samt insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa såväl brett kunnande inom det valda teknikområdet inbegripet kunskaper i matematik och naturvetenskap som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av området.

Färdighet och förmåga

För civilingenjörsexamen skall studenten

- visa förmåga att med helhetssyn kritiskt, självständigt och kreativt identifiera, formulera och hantera komplexa frågeställningar, analysera och kritiskt utvärdera olika tekniska lösningar samt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap samt visa förmåga att modellera, simulera, förutsäga och utvärdera skeenden, även med utgångspunkt i begränsad information,
- visa förmåga att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna ramar,
- visa förmåga att utveckla och utforma produkter, processer och system med hänsyn till människors förutsättningar och behov och samhällets mål för hållbar utveckling, och
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser, och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa, i dialog med olika målgrupper.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För civilingenjörsexamen skall studenten

- visa förmåga att göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete,

- visa insikt i teknikens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, inbegripet sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter,
- visa insikt om och förmåga till lagarbete och samverkan i grupper med olika sammansättning, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin färdighet och förmåga.

Självständigt arbete (examensarbete)

För civilingenjörsexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng.

Övrigt

För civilingenjörsexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Juristexamen

Omfattning

Juristexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 270 högskolepoäng.

Mål

Kunskap och förståelse

För juristexamen skall studenten

- visa sådan fördjupad kunskap om och förståelse för centrala juridiska ämnen som krävs för att arbeta som domare, åklagare, kronofogde eller för verksamhet som advokat eller annat yrke som förutsätter sådan kunskap och förståelse,
- visa kunskap om sådana samhälls- och familjeförhållanden som påverkar kvinnors och mäns livsbetingelser,
- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund samt insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa kunskap i andra ämnen som är av särskild betydelse för tillämpningen av de juridiska kunskaperna, och
- visa kännedom om rättssystemets roll nationellt och internationellt.

Färdighet och förmåga

För juristexamen skall studenten

- visa fördjupad förmåga att tillämpa kunskap samt göra kvalificerade bedömningar,
- visa fördjupad förmåga att använda olika tolknings- och tillämpningsmetoder inom juridik,

SFS

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt identifiera, formulera och analysera frågeställningar samt planera och genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar,
- visa förmåga att arbeta såväl individuellt som i samverkan med andra, och
- visa förmåga att muntligt och skriftligt klart diskutera och redogöra för sina slutsatser i dialog med olika grupper.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För juristexamen skall studenten

- visa förmåga att inom området göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga frågor, såsom de mänskliga rättigheterna, och etiska aspekter,
- visa förmåga till ett självständigt och kritiskt förhållningssätt gentemot rättssystemet,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För juristexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng.

Övrigt

För juristexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Logopedexamen

Omfattning

Logopedexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 240 högskolepoäng.

Mål

För logopedexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som logoped.

Kunskap och förståelse

För logopedexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,

- visa fördjupad klinisk, pedagogisk och terapeutisk kunskap om metodiken vid habilitering och rehabilitering av röst-, tal-, språk- och sväljstörningar,
- visa förståelse för att röst-, tal-, språk- och sväljförmågan är en integrerad del av individens personlighet och sociala situation, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För logopedexamen skall studenten

- visa fördjupad förmåga att självständigt undersöka, bedöma och behandla den språkliga kommunikationsförmågan hos individer med olika former av röst-, tal-, språk- och sväljstörningar,
- visa förmåga att initiera och medverka i förebyggande hälsovård inom det logopediska arbetsområdet,
- visa fördjupad förmåga att planera, genomföra och utvärdera behandlingsprogram,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera åtgärder och behandlingsresultat med berörda parter samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För logopedexamen skall studenten

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att, med helhetssyn på människan, göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverka med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För logopedexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng.

Övrigt

För logopedexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Läkarexamen

Omfattning

Läkarexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 330 högskolepoäng.

Mål

För läkarexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för läkaryrket och för att fullgöra den allmäntjänstgöring (AT) som fordras för att få behörighet som läkare.

Kunskap och förståelse

För läkarexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa såväl bred som fördjupad kunskap inom det medicinska området, inbegripet kunskap om och förståelse för förhållanden i samhället som påverkar hälsan för barn, kvinnor och män som individer och för grupper,
- visa kunskap om ekonomi och organisation som är av betydelse för hälso- och sjukvården, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För läkarexamen skall studenten

- visa fördjupad förmåga att självständigt diagnostisera och behandla de vanligaste sjukdomstillstånden hos patienter,
- visa förmåga att initiera och genomföra hälsofrämjande och förebyggande arbete inom hälso- och sjukvården för såväl enskilda som grupper av patienter,
- visa förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper såväl inom hälso- och sjukvården som inom vård och omsorg,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för åtgärder och behandlingsresultat med berörda parter samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa,
- visa fördjupad förmåga att på vetenskaplig grund diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar inom det medicinska området med olika målgrupper samt kritiskt granska, bedöma och använda relevant information, och
- visa fördjupad förmåga att initiera, medverka i och genomföra förbättringsarbete samt utvärdera medicinsk behandlingsverksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För läkarexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,

- visa förmåga till helhetssyn på patienten utifrån ett vetenskapligt och humanistiskt synsätt, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående,
- visa ett etiskt förhållningssätt som är vedertaget inom hälso- och sjukvården, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För läkareexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng.

Övrigt

För läkareexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Psykologexamen

Omfattning

Psykologexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 300 högskolepoäng.

Mål

För psykologexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som psykolog och för att fullgöra föreskriven praktisk tjänstgöring (PTP) som fordras för behörighet.

Kunskap och förståelse

För psykologexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa fördjupad kunskap om psykologiska metoder för utredning, åtgärd och behandling avseende individer, grupper och organisationer,
- visa fördjupad kunskap och förståelse för samhälls- och familjeförhållanden som påverkar barn, kvinnor och män som individer och grupper, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För psykologexamen skall studenten

- visa förmåga att bedriva psykologisk behandling,

SFS

- visa förmåga att under handledning bedriva psykoterapi,
- visa fördjupad förmåga att självständigt planera, leda och genomföra förebyggande arbete samt utvecklings- och förändringsarbete med inriktning på individer, grupper, organisationer och miljöer,
- visa fördjupad förmåga att på vetenskaplig grund kritiskt utvärdera och utveckla behandlingsarbete och åtgärdsprogram inom verksamhetsområdet,
- visa förmåga att för berörda parter muntligt och skriftligt redogöra för utredning, åtgärd och behandling samt dokumentera dessa i enlighet med relevanta författningar, och
- visa förmåga att kritiskt och självständigt granska, bedöma och använda relevant information samt diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För psykologexamen skall studenten

- visa förmåga att utveckla självkännedom och empatisk förmåga,
- visa fördjupad förmåga att, med helhetssyn på människan, göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga att identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot klienter och deras närstående,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För psykologexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng.

Övrigt

För psykologexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Psykoterapeutexamen

Omfattning

Psykoterapeutexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 90 högskolepoäng under en treårsperiod. Därtill ställs krav på

- avlagd psykologexamen (enligt 1982 års studieordning),
- läkarexamen med specialistkompetens i psykiatri eller barn- och ungdomspsykiatri,

- socionomexamen, eller
- annan examen om 180 högskolepoäng med relevant inriktning.

För de två sistnämnda grupperna krävs dessutom grundläggande psykoterapiutbildning.

För samtliga grupper, undantaget läkare med nämnd specialistkompetens, krävs två års klinisk yrkesverksamhet inom psykiatrisk vård, eller motsvarande relevant klinisk verksamhet, efter den grundläggande psykoterapiutbildningen. Dessutom krävs att studenten under utbildningen haft halvtidstjänstgöring med psykoterapeutiska uppgifter.

Mål

För psykoterapeutexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som psykoterapeut.

Kunskap och förståelse

För psykoterapeutexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa fördjupad kunskap om och förståelse för olika psykoterapiformer, olika psykiska sjukdomstillstånd samt psykiatrisk diagnostik, och
- visa kunskap och förståelse för relevanta samhälls- och familjeförhållanden som påverkar individer och grupper.

Färdighet och förmåga

För psykoterapeutexamen skall studenten

- visa förmåga att på ett fördjupat sätt integrera teoretisk kunskap och klinisk tillämpning,
- visa sådana fördjupade färdigheter som krävs för att självständigt genomföra diagnostiska bedömningar samt upprätta, genomföra och kritiskt utvärdera psykoterapeutiska behandlingsprogram inom ett av områdena individual-, grupp- eller familjeterapi,
- visa förmåga att kritiskt och självständigt granska, bedöma och använda relevant information samt att med olika målgrupper diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar inom området och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten, och
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för åtgärder och behandlingsresultat med berörda parter samt att dokumentera dessa i enlighet med relevanta författningar.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För psykoterapeutexamen skall studenten

- visa förmåga att utveckla självkännet och empatisk förmåga,
- visa förmåga att, med helhetssyn på människan, göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,

SFS

- visa förmåga att identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa fördjupad förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot klienter och deras närstående,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper inom vården, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För psykoterapeutexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För psykoterapeutexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Sjukhusfysikerexamen

Omfattning

Sjukhusfysikerexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 270 högskolepoäng.

Mål

För sjukhusfysikerexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som sjukhusfysiker.

Kunskaper och förståelse

För sjukhusfysikerexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund samt insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa fördjupad kunskap om fysikaliska, biologiska och tekniska aspekter av strålbehandling, bild- och funktionsdiagnostik samt dess tillämpning i vårdarbetet, och
- visa kunskap om relevanta författningar, med särskilt beaktande av strålskyddsområdet.

Färdighet och förmåga

För sjukhusfysikerexamen skall studenten

- visa fördjupad förmåga att självständigt tillämpa matematiska och naturvetenskapliga metoder i all verksamhet med strålning inom hälso- och sjukvården,

- visa förmåga att utföra erforderligt kvalitetssäkringsarbete av både utrustning och arbetsmetoder inom verksamheter med strålning,
- visa förmåga att integrera kunskap från relevanta områden samt analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att utveckla, använda, optimera och utvärdera nya metoder inom området, och
- visa förmåga att i dialog med olika målgrupper muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera sina slutsatser, och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa, och därigenom bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För sjukhusfysikerexamen skall studenten

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att, med helhetssyn på människan, göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För sjukhusfysikerexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng.

Övrigt

För sjukhusfysikerexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Specialistsjuksköterskeexamen

Omfattning

Specialistsjuksköterskeexamen med angivna inriktningar uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 60 högskolepoäng, med undantag av inriktningen mot distriktssköterska där examen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 75 högskolepoäng.

Därtill ställs krav på av Socialstyrelsen utfärdad legitimation som sjuksköterska.

I utbildningen skall verksamhetsförlagd utbildning ingå, och omfattningen skall anpassas efter behovet för respektive inriktning.

Mål

Kunskap och förståelse

För specialistsjuksköterskeexamen med respektive inriktning skall studenten

- visa sådan fördjupad kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som specialistsjuksköterska,
- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa fördjupad kunskap i planering, ledning och samordning av vård-, hälso- och omsorgsarbete, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För specialistsjuksköterskeexamen med respektive inriktning skall studenten

- visa fördjupad förmåga att i samråd med patient och närstående identifiera vårdbehov, upprätta omvårdnadsplan samt leda och utvärdera omvårdnadsåtgärder,
- visa förmåga att medverka i planering, uppföljning och utveckling av verksamheten samt bidra till ett effektivt resursanvändande,
- visa förmåga att ansvara för hantering av medicinteknisk utrustning,
- visa förmåga att initiera, genomföra och utvärdera hälsofrämjande och förebyggande arbete,
- visa förmåga att medverka vid och självständigt utföra undersökningar och behandlingar inklusive vård i livets slutskede, och
- visa vårdpedagogisk förmåga.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För specialistsjuksköterskeexamen med respektive inriktning skall studenten,

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper,
- visa förmåga till professionella och etiska ställningstaganden, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Inriktningar

För specialistsjuksköterskeexamen med *inriktning mot anestesijukvård* skall studenten också

- visa förmåga att ansvara för övervakning och utförande av lokal och generell anestesi, analgesi och sedering i samband med operationer, undersökningar och behandlingar av patienter, och
- visa förmåga att tillämpa sina specialistkunskaper vid stora olyckor och katastrofer.

För specialistsjuksköterskeexamen med *inriktning mot intensivvård* skall studenten också

- visa förmåga att observera och bedöma funktionen hos patienter avseende alla organsystem, patientens psykiska tillstånd samt vid behov initiera och självständigt utföra medicinska åtgärder, och
- visa förmåga att tillämpa sina specialistkunskaper vid stora olyckor och katastrofer.

För specialistsjuksköterskeexamen med *inriktning mot operationssjukvård* skall studenten också

- visa förmåga att ansvara för aseptik, instrumentering, infektions- och komplikationsförebyggande åtgärder i samband med operationer, behandlingar och undersökningar av patienter samt förmåga att hantera biologiska preparat, och
- visa förmåga att tillämpa sina specialistkunskaper vid stora olyckor och katastrofer.

För specialistsjuksköterskeexamen med *inriktning mot ambulanssjukvård* skall studenten också

- visa förmåga att självständigt bedöma den sjukes eller skadades somatiska och psykiska status och omedelbara behov samt genomföra de åtgärder som krävs för patienter under starkt varierande förhållanden, och
- visa förmåga att tillämpa sina specialistkunskaper vid stora olyckor och katastrofer.

För specialistsjuksköterskeexamen med *inriktning mot kirurgisk vård* skall studenten också

- visa förmåga att hos patienter med behov av kirurgiska insatser observera, bedöma och åtgärda komplexa vårdbehov.

För specialistsjuksköterskeexamen med *inriktning mot medicinsk vård* skall studenten också

- visa förmåga att hos patienter inom medicinsk vård observera, bedöma och åtgärda komplexa vårdbehov.

För specialistsjuksköterskeexamen med *inriktning mot onkologisk vård* skall studenten också

- visa förmåga att hos patienter med behov av onkologisk vård observera, bedöma och åtgärda komplexa vårdbehov, och
- visa sådan kunskap och färdighet som krävs för att arbeta med bland annat cytostatikaterapi och strålbehandling.

För specialistsjuksköterskeexamen med *inriktning mot hälso- och sjukvård för barn och ungdomar* skall studenten också

- visa förmåga att självständigt bedöma, planera, genomföra och utvärdera de åtgärder som behövs för att främja den fysiska, psykiska och sociala hälsan och förebygga uppkomsten av sjukdom och sjukdomskomplikationer,

SFS

- visa förmåga att hos barn och ungdomar i olika utvecklingsstadier observera, bedöma och åtgärda komplexa vårdbehov, och
- visa sådan kunskap som krävs för att kunna ansvara för hälsoundersökning och vaccinationsverksamhet.

För specialistsjuksköterskeexamen med *inriktning mot psykiatrisk vård* skall studenten också

- visa förmåga att observera, bedöma, åtgärda och utvärdera komplexa vårdbehov,
- visa förmåga att möta människor i kris, och
- visa sådan kunskap och färdighet som krävs för att medverka i behandling, habilitering och rehabilitering inom psykiatrisk vård och omsorg.

För specialistsjuksköterskeexamen med *inriktning mot vård av äldre* skall studenten också

- visa förmåga att självständigt bedöma, planera, genomföra och utvärdera de åtgärder som behövs för att främja den fysiska, psykiska och sociala hälsan och förebygga uppkomsten av sjukdom och sjukdomskomplikationer, och
- visa förmåga att hos äldre patienter observera och bedöma behov av vård och rehabilitering.

För specialistsjuksköterskeexamen med *inriktning mot distriktssköterska* skall studenten också

- visa förmåga att inom specialinriktningen självständigt bedöma, planera, genomföra och utvärdera de åtgärder som behövs för att främja fysisk, psykisk och social hälsa hos patienter och förebygga uppkomsten av sjukdom och sjukdomskomplikationer,
- visa förmåga att observera och bedöma komplexa behov av vård, habilitering och rehabilitering hos patienter,
- visa sådan kunskap som krävs för att ansvara för hälsoundersökning och vaccinationsverksamhet, och
- visa sådan kunskap som krävs för att få förskrivningsrätt.

Självständigt arbete (examensarbete)

För specialistsjuksköterskeexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

I examensbeviset skall utbildningens inriktning anges.

För en specialistsjuksköterskeexamen med en viss inriktning skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Specialpedagogexamen

Omfattning

Specialpedagogexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 90 högskolepoäng. Därtill ställs krav på annan avlagd lärarexamen.

Mål

Kunskap och förståelse

För specialpedagogexamen skall studenten

- visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som specialpedagog för barn, ungdomar och vuxna med behov av stöd inom förskola, förskoleklass, fritidshem, skola eller vuxenutbildning,
- visa fördjupad kunskap och förståelse inom specialpedagogik, och
- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

Färdighet och förmåga

För specialpedagogexamen skall studenten

- visa förmåga att kritiskt och självständigt identifiera, analysera och medverka i arbetet med att undanröja hinder och svårigheter i olika undervisnings- och lärandemiljöer,
- visa förmåga att kritiskt och självständigt genomföra pedagogiska utredningar och analysera svårigheter på organisations-, grupp- och individnivå,
- visa förmåga att utforma och delta i arbetet med att genomföra åtgärdsprogram i samverkan mellan förskola, skola och hem och övriga aktörer samt att stödja barn och elever och utveckla verksamhetens undervisnings- och lärandemiljöer,
- visa förmåga att vara en kvalificerad samtalspartner och rådgivare i pedagogiska frågor för kollegor, föräldrar och andra berörda, och
- visa förmåga att självständigt genomföra uppföljning och utvärdering samt leda utveckling av det pedagogiska arbetet med målet att kunna möta behoven hos alla barn och elever.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För specialpedagogexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att inom det specialpedagogiska området göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga att identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För specialpedagogexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

I examensbeviset skall det anges för vilken verksamhet utbildningen är avsedd.

För specialpedagogexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

Tandläkarexamen

Omfattning

Tandläkarexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 300 högskolepoäng.

Mål

För tandläkarexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som tandläkare.

Kunskap och förståelse

För tandläkarexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa fördjupad kunskap om och förståelse för sambandet mellan patientens orala hälsotillstånd och hans eller hennes allmänna hälsotillstånd och medicinska tillstånd samt andra bakomliggande faktorer,
- visa kunskap om och förståelse för produkter och material som används inom tandvården och deras påverkan på allmänhälsa, munhälsa och miljö,
- visa kunskap om ekonomi och organisation som är av betydelse för tandvården, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För tandläkarexamen skall studenten

- visa förmåga att självständigt diagnostisera och behandla sjukdomar och anomalier i tänder, munhåla, käkar och omgivande vävnader hos patienter i olika åldrar och med olika behov,

- visa förmåga att initiera och genomföra hälsofrämjande och förebyggande arbete inom tandvården för såväl individer som för grupper,
- visa förmåga att utvärdera odontologisk vård, varvid särskild vikt läggs vid kvalitetssäkring,
- visa fördjupad förmåga att planera, leda, samordna och utvärdera tandvårdsarbete,
- visa fördjupad förmåga till lagarbete och samverkan med samtliga personalgrupper inom tandvården, liksom med andra yrkesgrupper inom vård och omsorg, och
- visa förmåga att kritiskt och självständigt granska, bedöma och använda relevant information samt att på vetenskaplig grund diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar inom det odontologiska området.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För tandläkarexamen skall studenten

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt och därmed värna om och respektera patientens behov, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För tandläkarexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng.

Övrigt

För tandläkarexamen skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

EXAMINA PÅ FORSKARNIVÅ

Licentiatexamen

Omfattning

Licentiatexamen uppnås

antingen efter att doktoranden fullgjort en utbildning om minst 120 högskolepoäng inom ett ämne,

eller efter att doktoranden fullgjort en del om minst 120 högskolepoäng inom ett ämne av en utbildning som skall avslutas med doktorsexamen, om högskolan beslutar att en sådan licentiatexamen kan ges vid högskolan.

Mål

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar,
- visa förmåga att tillämpa adekvata vetenskapliga metoder i ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter och därmed bidra till kunskapsutvecklingen samt att inom givna tidsramar genomföra och utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera forskning och diskutera forskning och forskningsresultat med det vetenskapliga samhället och andra målgrupper, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete samt självständigt arbeta i andra kvalificerade professionella sammanhang.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Vetenskaplig uppsats

För licentiatexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig uppsats om minst 60 högskolepoäng godkänd.

Övrigt

För licentiatexamen med en viss inriktning skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Doktorsexamen

Omfattning

Doktorsexamen uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning om 240 högskolepoäng inom ett ämne.

Mål

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning lämna ett väsentligt bidrag till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med det vetenskapliga samhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att inom såväl forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och att stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling)

För doktorsexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänd.

SFS

Övrigt

För doktorsexamen med en viss inriktning skall också gälla de preciserade krav som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.